

فضای فیزیکی بخش اطفال بیمارستان‌های شهر اصفهان و مقایسه با استاندارد*

محمود کیوان آرا^۱، لیلیا روح الامین^۲

چکیده

مقدمه: بخش کودکان مربوط به اطفالی است که بر اثر بیماری‌های مختلف به مراقبت‌های خاصی نیاز دارند تا سلامت جسم و روان خود را بازیابند. محیط بیمارستان برای کودکان باید به گونه‌ای فراهم شود تا آنان کمتر دچار تنش و اضطراب گشته و به راحتی نیازهای روح و جسمی آنان برطرف گردد. این ضرورت‌ها باعث شد تا این پژوهش با هدف بررسی فضای فیزیکی بخش اطفال بیمارستان‌های شهر اصفهان و مقایسه آن با استاندارد در سال ۱۳۸۴ صورت پذیرفت.

روش بررسی: این پژوهش کاربردی و نوع مطالعه توصیفی بوده که برای جمع‌آوری داده‌ها از چک لیست استفاده شده و پس از سنجش روایی و پایایی آن، پژوهشگر شخصاً نسبت به تکمیل این چک لیست اقدام نموده است. اطلاعات به دست آمده پس از استخراج با استفاده از برنامه‌ی SPSS، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بیمارستان‌های دانشگاهی در مقایسه با بیمارستان‌های غیردانشگاهی از لحاظ «طراحی و معماری ساختمان» درصد هماهنگی بالاتری را با استانداردها (۸۱/۲۵ درصد) دارا هستند. از نظر وجود «واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی» مورد نیاز بخش اطفال نیز بیمارستان‌های دانشگاهی در شرایط بهتری نسبت به بیمارستان‌های غیردانشگاهی بودند. از لحاظ «تجهیزات و امکانات رفاهی» بیمارستان‌های دانشگاهی در مقایسه با بیمارستان‌های غیر دانشگاهی مناسب‌تر بودند زیرا در این بیمارستان‌ها با رعایت حداکثر ۷۴/۹۶ درصد از استانداردها شرایط خوبی از نظر رفاهی برای بیماران فراهم شده است.

نتیجه‌گیری: بیمارستان‌های اصفهان از لحاظ فضای فیزیکی بخش اطفال به طور نسبی در شرایط مناسبی قرار دارد.

واژه‌های کلیدی: بیمارستان‌ها؛ بخش مراقبت ویژه از کودکان؛ بخش‌های بیمارستان.

نوع مقاله: تحقیقی

پذیرش مقاله: ۱۷/۳/۱۱

اصلاح نهایی: ۱۵/۵/۲۵

دریافت مقاله: ۱۴/۱۲/۲۳

ارجاع: کیوان آرا محمود، روح الامین لیلیا. فضای فیزیکی بخش اطفال بیمارستان‌های شهر اصفهان و مقایسه با استاندارد. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۸۶؛ ۴(۱): ۱۳۳-۱۳۲.

مقدمه
ارائه‌ی خدمات درمانی دارای اهمیت است بلکه در بعد آموزش

در اکثر کشورها بیمارستان مهم‌ترین نهاد پزشکی است (۱) که به ارائه‌ی خدمات بهداشتی و درمانی می‌پردازد. بیمارستان با استفاده از امکانات و تسهیلات ویژه در بازگشت سلامت جسمانی و روانی افراد بیمار جامعه و نیز تحقیقات پزشکی و آموزش نیروهای ماهر مورد نیاز بخش بهداشت و درمان نقش اساسی ایفا می‌نماید (۲). بنابراین نه تنها بیمارستان به دلیل

* این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۸۳۴۸۱ است که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان حمایت گردیده است.
۱. استادیار جامعه‌شناسی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (نویسنده‌ی مسول) Email: Keyvanara@mng.mui.ac.ir
۲. کارشناس مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

آن گونه مهم تلقی می‌شود که عده‌ای آن را «معبد علم» نامیده‌اند (۳).

در گذشته به دلیل توسعه نیافتگی پزشکی مدرن علت بیماری‌ها به انواع نیروهای غیر مادی، فسق فجور مردم و یا ضعف اخلاقی نسبت داده می‌شد و بدین ترتیب روش‌های درمانی نیز متفاوت از شرایط کنونی انجام می‌شد (۴) و بیماران در معابد و منازل بستری می‌شدند، اما امروزه به دلیل سلطه‌ی پزشکی زیستی بر بهداشت و درمان، پزشکی از معبد و منزل به بیمارستان پیوست (۵). افزون بر آن، بستری کردن بیمار در بیمارستان خانواده‌ی او را از تحمل بسیاری از مشکلات مراقبتی مانند تأمین نیازهای بیمار آسوده کرد (۶) و بیمارستان به عنوان یک نهاد اجتماعی و یک سازمان مراقبتی شکل گرفت. طراحی و ساخت بیمارستان به عنوان مهم‌ترین واحد ارائه‌دهنده‌ی خدمات بهداشتی و درمانی از اهمیت خاصی برخوردار است و اکثر کشورها با توجه به شرایط اقلیمی، فرهنگی-اجتماعی، مواد ساختمانی، بهداشت و مسائل تأمین اجتماعی خویش حداقل استانداردها را برای ساخت بیمارستان‌های خود مورد توجه قرار می‌دهند (۲). مطالعات انجام شده در خصوص فضاهای فیزیکی بیمارستان نشان می‌دهد که طراحی بیمارستان نیاز به برنامه‌ریزی دارد زیرا بیمارستان‌ها حاوی ویژگی‌های متفاوتی از سایر بناها هستند. افزون بر این بخش‌های بیمارستانی به ویژه بخش اطفال نیاز به واحدهایی دارد تا از این راه بتواند فرآیندهای درمانی و آموزشی به خوبی انجام شده و محیط آرام و مطبوعی را برای کودکان فراهم سازد (۸). هنگامی که کودک در بیمارستان بستری می‌شود، وظیفه‌ی بیمارستان است که افزون بر بازگرداندن سلامت

کودک، به نیازها و رشد طبیعی او توجه داشته باشد. واگذاری حق انتخاب غذا، فعالیت‌ها، بازی‌ها و وجود اسباب بازی‌های مورد علاقه‌ی کودک و امکانات رفاهی دیگر در محیطی مناسب از جمله موضوعات با اهمیتی است که در صورت برنامه‌ریزی درست، بیمارستان را در نظر کودکان بیمار مطلوب و دوست داشتنی می‌سازد و مسلماً در سرعت بخشیدن معالجه‌ی آنها و تقویت روحیه‌شان تأثیر به‌سزایی خواهد داشت (۹). با توجه به اهمیت مطالب پیشگفته در این پژوهش سعی شد تا با هدف تعیین چگونگی فضای فیزیکی بخش اطفال در بیمارستان‌های شهر اصفهان و مقایسه‌ی آن با استاندارد پردازد، لذا بخش‌های اطفال بیمارستان‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی شهر اصفهان با توجه به «طراحی و معماری ساختمان»، «واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی» و همچنین «تجهیزات و امکانات رفاهی» در سال ۱۳۸۴ مقایسه شد.

روش بررسی

پژوهش حاضر کاربردی، از دسته مطالعات توصیفی بوده که به بررسی فضای فیزیکی بخش اطفال در بیمارستان‌های شهر اصفهان و مقایسه‌ی آن با استاندارد در سال ۱۳۸۴ پرداخته است. جامعه‌ی پژوهش شامل ۹ بیمارستان (تمام بیمارستان‌های شهر اصفهان اعم از دولتی، خصوصی و وابسته به سازمان‌های بیمه) بوده که دارای بخش اطفال می‌باشد. بنابراین در این پژوهش نمونه‌گیری صورت نگرفت و کلیه‌ی بیمارستان‌هایی که دارای بخش اطفال بوده و در شهر اصفهان قرار داشت مورد مطالعه قرار گرفت. از آنجا که ماهیت این پژوهش توصیفی، کاربردی بود، اطلاعات مورد نیاز از راه استفاده از منابع کتابخانه‌ای

از مجموع ۹ بیمارستان مورد مطالعه، ۵ بیمارستان آموزشی- درمانی بوده که تمام آنها وابسته به دولت هستند و ۴ بیمارستان غیرآموزشی (یا درمانی) بود که ۲ مورد خصوصی و ۲ مورد وابسته به سازمان تأمین اجتماعی بوده است.

جدول ۱ استانداردهای فضای فیزیکی بخش اطفال در بیمارستان‌های شهر اصفهان از بعد «طراحی و معماری ساختمان»، «واحدهای درمانی، آموزشی» و «تجهیزات و امکانات رفاهی» را نشان می‌دهد، همان طوری که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود ۲۶/۳ درصد پاسخ‌ها طراحی و معماری ساختمان بیمارستان‌های مورد مطالعه را در سطح بلی- مطلوب ارزیابی نموده که حاکی از شرایط هماهنگی با استاندارد است. این مطلب نشان می‌دهد که طراحی و معماری بخش اطفال این بیمارستان‌ها تقریباً مناسب می‌باشد. جدول فوق همچنین نشان می‌دهد که ۱۶/۶ درصد پاسخ‌ها واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی بخش اطفال بیمارستان‌های مورد مطالعه را در سطح بلی- مطلوب ارزیابی نموده که شرایط مساعدی را از لحاظ وجود واحدهای مورد نیاز بخش اطفال در این بیمارستان نشان نمی‌دهد. در این جدول همچنین ملاحظه می‌شود که ۳۲/۵ درصد پاسخ‌ها استانداردهای فضای فیزیکی بخش اطفال را در بیمارستان‌های شهر اصفهان در بعد تجهیزات و امکانات رفاهی در سطح بلی-مطلوب ارزیابی نموده که این مطلب نشان دهنده وجود امکانات و تجهیزات رفاهی نسبتاً خوبی در بخش اطفال این بیمارستان‌ها می‌باشد.

جدول ۲ توزیع فراوانی و درصد استانداردهای فضای فیزیکی بخش‌های اطفال را در سه بعد طراحی و معماری ساختمان، واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی و امکانات و

و همچنین از روش مطالعه‌ی میدانی (که عبارت از جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه است) صورت گرفت. پرسشنامه توسط پژوهشگر با استفاده از استانداردهایی که در ضوابط مربوط به استانداردهای فضای فیزیکی وجود داشت، ساخته شده و حاوی سه قسمت بود: سوالات مربوط به فضای فیزیکی بخش اطفال (۱۶ سوال)، سوالات مربوط به واحدهای درمانی و رفاهی بخش اطفال (۱۶ سوال) و سوالات مربوط به تجهیزات و امکانات رفاهی بخش اطفال (۴۳ سوال). برای سنجش روایی ابزار اندازه‌گیری این پژوهش از روایی وابسته به محتوا و برای سنجش پایایی از Crobnach Alfa استفاده شد که اعتبار پرسشنامه و چک لیست ۷۶ سوالی برابر ۹۸/۵ درصد Alfa به دست آمد که حاکی از اعتبار بالای ابزار اندازه‌گیری بود.

پرسشنامه و چک لیست توسط پژوهشگر و براساس شرایط فعلی فضای فیزیکی بخش اطفال تکمیل گردید. براساس امتیاز کسب شده برای هر سوال، میزان هماهنگی فضای فیزیکی بخش اطفال با استانداردها در هر بیمارستان مشخص شد. به این صورت که میزان هماهنگی براساس امتیازات صفر (خیر)، ۱ (بلی- نامطلوب)، ۲ (بلی- متوسط) و ۳ (بلی- مطلوب) ارزیابی شد. داده‌های جمع‌آوری شده پس از استخراج به وسیله‌ی برنامه‌ی SPSS مورد تحلیل قرار گرفت و با استفاده از تنظیم جداول و محاسبه‌ی فراوانی و درصد، ارائه گردیدند.

یافته‌ها

پس از گردآوری داده‌ها و تحلیل آنها از جامعه‌ی مورد پژوهش نتایج زیر به دست آمد:

جدول ۱: توزیع درصد فراوانی سطوح هماهنگی با استانداردهای فضای فیزیکی بخش اطفال در بیمارستان‌های شهر اصفهان از ابعاد مختلف

فراوانی و درصد						سطوح هماهنگی با استاندارد
تجهیزات و امکانات رفاهی		واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی		طراحی و معماری ساختمان		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۳۲/۵	۱۲۹	۱۶/۶	۲۴	۲۶/۳	۳۸	بلی - مطلوب
۲۱/۷	۸۶	۰/۶	۱۰	۲۵	۳۶	بلی - متوسط
۹/۳	۳۷	۰/۶	۱۰	۱۲/۵	۱۸	بلی - نامطلوب
۳۶/۳	۱۴۴	۶۵/۲	۹۴	۳۳/۳	۴۸	خیر

دانشگاهی برخوردار بوده، از بعد واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی بیمارستان عیسی بن مریم و در بعد امکانات و تجهیزات رفاهی نیز همین بیمارستان در شرایط خوب قرار گرفته است.

تجهیزات رفاهی به تفکیک بیمارستان‌های دانشگاهی نشان می‌دهد. همانگونه که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود در بعد طراحی و معماری ساختمان بیمارستان امام موسی کاظم (ع) از وضعیت مطلوب‌تری نسبت به سایر بیمارستان‌های

جدول ۲: توزیع درصد فراوانی استانداردهای فضای فیزیکی بخش اطفال در بیمارستان‌های شهر اصفهان از ابعاد مختلف

فراوانی و درصد						بیمارستان
تجهیزات و امکانات رفاهی		واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی		طراحی و معماری ساختمان		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۲۰/۴۵	۹	۱۲/۵	۲	۱۸/۷۵	۳	الزهرا «س»
۳۷/۲۷	۱۲	۱۸/۷۵	۳	۳۷/۵	۶	
۲۰/۴۵	۹	۰	۰	۲۵	۴	
۳۱/۸	۱۴	۶۸/۷۵	۱۱	۱۸/۷۵	۳	
۱۱/۳۶	۵	۱۸/۷۵	۳	۱۲/۵	۲	امین
۲۲/۷۵	۱۰	۰	۰	۳۷/۵	۶	
۹/۰۹	۴	۱۲/۵	۲	۱۸/۷۵	۳	
۵۰	۲۲	۸۱/۲۵	۱۳	۳۱/۲۵	۶	
۳۷/۲۷	۱۲	۳۱/۲۵	۵	۱۸/۷۵	۳	عیسی بن مریم
۴۰/۹	۱۸	۶/۲۵	۱	۵۰	۸	
۰	۰	۶/۲۵	۱	۶/۲۵	۱	
۳۱/۸	۱۴	۵۶/۲۵	۹	۲۵	۴	
۱۵/۹	۷	۶/۲۵	۱	۲۵	۴	امام موسی کاظم (ع)
۱۹/۵	۱۳	۱۸/۷۵	۳	۱۲/۵	۲	
۱۱/۳۶	۵	۱۸/۷۵	۳	۱۲/۵	۲	
۲۰/۹	۱۸	۶۲/۵	۱۰	۵۰	۸	
۱۳/۶	۶	۱۲/۵	۲	۱۸/۷۵	۳	سیدالشهدا «ع»
۲۲/۷۲	۱۰	۰	۰	۱۲/۵	۲	
۹/۰۹	۴	۱۸/۷۵	۳	۱۸/۷۵	۳	
۵۴/۵	۲۴	۶۸/۷۵	۱۱	۵۰	۸	

طراحی و معماری ساختمان و واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی در بیمارستان‌های غیردانشگاهی متعلق به بیمارستان دکتر غرضی است و بالاترین مطلوبیت در بعد امکانات و تجهیزات رفاهی به بیمارستان شهید مطهری مربوط می‌شود.

جدول ۳ توزیع فراوانی و درصد استانداردهای فضای فیزیکی بخش اطفال را از سه بعد طراحی و معماری ساختمان، واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی و امکانات و تجهیزات رفاهی به تفکیک بیمارستان‌های غیردانشگاهی نشان می‌دهد. براساس جدول بیشترین مطلوبیت در ابعاد

جدول ۳: توزیع درصد فراوانی استانداردهای فضای فیزیکی بخش اطفال از ابعاد مختلف به تفکیک بیمارستان‌های غیر دانشگاهی

فراوانی و درصد						بیمارستان
تجهیزات و امکانات رفاهی		واحدهای درمانی، آموزشی و رفاهی		طراحی و معماری ساختمان		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۶۳/۶	۲۸	۳۳/۳	۵	۵۳/۳	۸	بلی - مطلوب
۲/۲۷	۱	۰	۰	۶/۶	۱	بلی - متوسط
۹/۰۹	۴	۶/۶	۱	۶/۶	۱	بلی - نامطلوب
۲۵	۱۱	۶۰	۹	۳۳/۳	۵	خیر
۳۸/۶	۱۷	۲۶/۶	۴	۳۳/۳	۵	بلی - مطلوب
۲۷/۲	۱۲	۶/۶	۱	۲۰	۳	بلی - متوسط
۶/۸۱	۳	۶/۶	۱	۲۰	۳	بلی - نامطلوب
۲۷/۲	۱۲	۶۰	۹	۲۶/۶	۴	خیر
۶۵/۹	۲۹	۱۳/۳	۲	۴۶/۶	۷	بلی - مطلوب
۲/۲۷	۱	۶/۶	۱	۲۶/۶	۴	بلی - متوسط
۲/۲۷	۱	۰	۰	۰	۰	بلی - نامطلوب
۲۹/۵	۱۳	۸۰	۱۲	۲۶/۶	۴	خیر
۲۷/۲	۱۲	۲۰	۳	۲۶/۶	۴	بلی - مطلوب
۲۰/۴	۹	۶/۶	۱	۲۶/۶	۴	بلی - متوسط
۱۵/۹	۷	۰	۰	۶/۶	۱	بلی - نامطلوب
۳۶/۳۶	۱۶	۷۳/۳	۱۱	۴۰	۶	خیر

بیمارستان شهید مطهری

فاطمه الزهرا «س»

بیمارستان شهید مطهری

سعدی

بیمارستان‌های مختلف شهر اصفهان را از این لحاظ مقایسه کرد. براساس طراحی و معماری ساختمان، ۶۳/۸ درصد از موارد استاندارد در بیمارستان‌های مختلف اصفهان رعایت شده است که از این مقدار ۲۶/۳ درصد آن در سطح عالی و مطلوب بوده، ۲۵ درصد در سطح متوسط و ۱۲/۵ درصد نیز در سطح نامطلوب ارزیابی شده است.

بحث

نتایج و پژوهش حاضر، میزان هماهنگی وضعیت فعلی فضای فیزیکی بخش اطفال بیمارستان‌ها را با استانداردها نشان می‌دهد. این میزان هماهنگی را می‌توان براساس طراحی و معماری ساختمان، واحدهای مورد نیاز بخش اطفال و تجهیزات و امکانات رفاهی مورد بررسی قرار داد و

۶۶/۵ درصد هماهنگی با استاندارد، ۵۳/۳ درصد آن کاملاً هماهنگ بوده است که درصد بسیار بالا و خوبی است. بیمارستان‌های دکتر غرضی و فاطمه الزهرا (س) به علت وابستگی به تأمین اجتماعی تقریباً حالت نیمه‌خصوصی دارند، با توجه به اینکه در طرح‌های اولیه آنها از الگوی کشورهای دیگر استفاده شده است توانسته‌اند وضعیت و محیط خوبی را برای بیماران مهیا کند. به هر حال پژوهشگران معتقدند که در طراحی بیمارستان فضا و کاربرد آن و در صورت لزوم اصلاح آن حائز اهمیت است که باید مورد توجه قرار گیرد (۱۰).

با مقایسه‌ی بیمارستان‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی، بیمارستان الزهرا (س) با ۸۱/۲۵ درصد در مقایسه با بیمارستان فاطمه الزهرا (س) با ۷۳/۳ درصد هماهنگی بیشتری را نشان می‌دهد. براساس واحدهای مورد نیاز بخش اطفال اعم از درمانی، آموزشی و یا رفاهی، ۲۹/۸ درصد از موارد استاندارد در بیمارستان‌های مختلف شهر اصفهان رعایت شده است که از این مقدار ۱۶/۶ درصد آن در سطح عالی و مطلوب بوده است ۰/۶ درصد در سطح متوسط و ۰/۶ درصد نیز در سطح نامطلوب ارزیابی شده است.

چنانچه بخواهیم از این لحاظ مقایسه‌ای را بین بیمارستان‌های مختلف اصفهان انجام دهیم می‌توان به این نتیجه رسید که بیمارستان الزهرا (س)، امین و سیدالشهدا (ع) درصد یکسانی را به خود اختصاص داده‌اند و بیمارستان‌های عیسی بن مریم (ع) و امام موسی کاظم (ع) حتی درصدهای بالاتری را نسبت به بیمارستان الزهرا (س) کسب کرده‌اند. البته باید توجه داشت که این درصدها مربوط به واحدهای مورد نیاز بخش است و به بزرگ بودن یا کوچک بودن بیمارستان و یا تخصصی و یا عمومی بودن آن مربوط نمی‌باشد.

براساس نتایج به دست آمده مشخص می‌شود که در بین بیمارستان‌های دانشگاهی شهر اصفهان بیمارستان الزهراء (س) بیشترین درصد هماهنگی را با استانداردها از لحاظ طراحی و معماری ساختمان داشته است و بیمارستان عیسی بن مریم (ع) و امین در درجات بعدی قرار گرفته‌اند البته شاید این سه بیمارستان دلیل یکسانی برای این برتری نداشته باشد ولی به هر حال هر کدام با توجه به شرایط خود توانسته‌اند این میزان هماهنگی را ایجاد کنند. بیمارستان الزهرا (س) بیمارستان بسیار بزرگ و مجهزی است و طراحی مناسب آن و همچنین نوساز بودن آن باعث شده تا نسبت به سایر بیمارستان‌های اصفهان هماهنگی نزدیک‌تری به استاندارد داشته باشد ولی بیمارستانی چون عیسی بن مریم (ع) با اینکه یک بیمارستان بسیار قدیمی است و طرح اولیه آن نیز نه به عنوان بیمارستان بلکه به عنوان کلیسا طراحی شده است (هر چند که تغییرات زیادی در آن صورت گرفته) ولی شاید بتوان دلیل این هماهنگی در طراحی و معماری را به کوچک بودن آن نسبت داد.

اما نتیجه‌ی مقایسه‌ی بین بیمارستان‌های غیردانشگاهی به این صورت خواهد بود که بیمارستان‌های فاطمه الزهرا (س) و شهید مطهری به ترتیب با ۷۳/۳ و ۷۳/۲ درصد هماهنگی در درجات اول و دوم قرار می‌گیرند و بعد از آن بیمارستان دکتر غرضی است که بالاترین درصد هماهنگی را دارد. ولی اگر بخواهیم براساس درصدهای مربوط به نزدیکی طراحی و معماری به استانداردها قضاوت کنیم می‌بینیم که بیمارستان فاطمه الزهرا (س) تنها در ۳/۳ درصد از موارد مربوط به طراحی و معماری ساختمان کاملاً با استانداردها هماهنگ بوده است در صورتی که در بیمارستان شهید مطهری این میزان ۴۶/۶ درصد می‌باشد و در بیمارستان دکتر غرضی از

بالاترین درصد را نسبت به رعایت استانداردها در زمینه‌ی امکانات رفاهی به دست آورد که البته در این زمینه با استانداردهای بیمارستان فاطمه الزهراء (س) نزدیک می‌باشد. کم‌ترین میزان با ۶۹/۹ درصد در بین بیمارستان‌های غیردانشگاهی مربوط به بیمارستان سعدی می‌باشد. اما در مقایسه با بیمارستان‌های دانشگاهی ملاحظه می‌شود که بیمارستان‌های غیردانشگاهی درصدهای بالاتری را نسبت به بیمارستان‌های دانشگاهی به خود اختصاص داده‌اند بطوری که بیمارستان‌های دکتر غرضی، فاطمه الزهراء (س) و شهید مطهری درصدهای بالاتری را حتی نسبت به بیمارستان الزهراء (س) به دست آورده‌اند.

سرانجام اگر بخواهیم وضعیت بیمارستان‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی را از لحاظ فضای فیزیکی بخش اطفال مقایسه کنیم با توجه به نتایجی که به دست آمد، مشخص می‌شود که از نظر طراحی و معماری ساختمان بیمارستان‌های دانشگاهی هماهنگی بیشتری با استانداردها دارند. با توجه به نزدیک بودن درصدهای به دست آمده در بین بیمارستان دانشگاهی و غیردانشگاهی و نیز درصدهای پایین به دست آمده در مورد هر دو دسته بیمارستان، همان طور که قبلاً نیز اشاره شد می‌توان نتیجه گرفت که در اداره‌ی بیمارستان‌ها فقط بخش اطفال به عنوان یک بخش بستری در نظر گرفته می‌شود. در صورتی که اگر این امر بر اساس روانشناسی کودک بررسی گردد، بخش اطفال حدود ۹۵ درصد با سایر بخش‌ها تفاوت دارد. مطالعات نشان می‌دهد که بخش اطفال باید خوشایند، دلپذیر و محیط خلاق برای فعالیت‌های جسمی و ذهنی کودک باشد (۱۱).

اما از لحاظ امکانات رفاهی موجود در بخش اطفال بیمارستان‌های غیردانشگاهی از این نظر درصد قابل توجهی

نتایج حاصل از مقایسه‌ی بیمارستان‌های خصوصی نشان می‌دهد که بالاترین سطح هماهنگی با استاندارد ۳۹/۹ درصد است که متعلق به بیمارستان دکتر غرضی می‌باشد و بعد از آن ۳۹/۸ درصد به بیمارستان فاطمه الزهرا (س) مربوط می‌باشد که هر دو از بیمارستان‌های وابسته به سازمان تأمین اجتماعی می‌باشند. باید اشاره نمود که در مجموع بیمارستان‌های دانشگاهی درصد بالاتری را نسبت به بیمارستان‌های غیردانشگاهی به دست آورده‌اند.

در خصوص داشتن تجهیزات و امکانات رفاهی، ۶۳/۵ درصد از موارد استاندارد در بیمارستان‌های مختلف شهر اصفهان رعایت شده است که از این مقدار ۳۲/۵ درصد آن در سطح عالی و مطلوب بوده، ۲۱/۷ درصد در سطح متوسط و ۹/۳ درصد نیز در سطح نامطلوب ارزیابی شده است.

چنانچه بخواهیم از این لحاظ مقایسه‌ای را بین بیمارستان‌های مختلف اصفهان داشته باشیم می‌توان به این نتایج رسید که در بین بیمارستان‌های دانشگاهی اصفهان بیمارستان‌های الزهرا (س) و عیسی بن مریم (ع) با ۶۸/۱۷ درصد توانسته‌اند بیشترین امکانات رفاهی را برای بیماران خود فراهم کنند. ولی بیمارستان الزهرا (س) تنها ۲۰/۴۵ درصد از موارد آن در سطح مطلوب و کاملاً مطابق با استاندارد می‌باشد در صورتی که در بیمارستان عیسی بن مریم این میزان معادل ۲۷/۲۷ درصد می‌باشد که شرایط بهتری را نسبت به بیمارستان الزهرا (س) نشان می‌دهد. کم‌ترین درصد مطلوبیت مربوط به بیمارستان سیدالشهداء (ع) می‌باشد که تنها ۴۵/۴۱ درصد از موارد استاندارد رعایت شده و درصد بالایی از آن در سطح متوسط و نامطلوب می‌باشد.

داده‌ها در مورد بیمارستان‌های غیردانشگاهی نشان می‌دهد که بیمارستان دکتر غرضی با ۷۴/۹۶ درصد توانسته است

معماری ساختمان»، «واحد‌های درمانی، آموزشی و رفاهی»، و همچنین «تجهیزات و امکانات رفاهی». به طور کلی باید بیان نمود که بخش اطفال بیمارستان‌های دانشگاهی در راحی و معماری ساختمان سازگاری بیشتری با استانداردها دارند. این بخش‌ها در بیمارستان‌های غیر دانشگاهی و به طور عمده خصوصی دارای تجهیزات و امکانات بیشتری بوده و بیش از بیمارستان‌های دولتی به این امر توجه نموده‌اند. مقایسه‌ی وضعیت واحد‌های درمانی، آموزشی و رفاهی مورد نیاز بخش اطفال بین بیمارستان‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی حاکی از آن است که بیمارستان‌های دانشگاهی درصد بالاتری را نسبت به بیمارستان غیر دانشگاهی به خود اختصاص داده‌اند اما این تفاوت چندان وسیع نمی‌باشد.

پیشنهادهای

با توجه به تحقیق انجام شده از جمله موضوعاتی که می‌توان جهت انجام پژوهش‌های دیگر مورد استفاده‌ی دانشجویان و پژوهشگران قرار گیرد عبارتند از: بررسی نگرش والدین بیماران درباره‌ی تأثیر فضای فیزیکی بیمارستان بر روند درمان در بخش اطفال، بررسی نگرش پرستاران درباره‌ی تأثیر فضای فیزیکی بخش اطفال در درمان بیماران، بررسی نگرش والدین درباره‌ی وجود مراقب کودک در بخش اطفال و تأثیر آن بر روند درمان بیماران، تعیین میزان رضایت‌مندی بیماران در خصوص وجود امکانات رفاهی در بخش اطفال بیمارستان‌های مختلف شهر اصفهان.

را کسب کرده‌اند که این دور از انتظار نمی‌باشد. چرا که بیمارستان‌های غیردولتی در رقابت با بیمارستان‌های دولتی به دنبال جذب بیمار هستند و یکی از مواردی که می‌تواند در این زمینه کمک کند ایجاد امکانات رفاهی است چرا که بیماران آنچه را که بیشتر مورد توجه قرار می‌دهند همین امکانات است و از این راه به دنبال آرامش و آسایش بیمار خود هستند. بنابراین امکانات رفاهی می‌تواند در جذب بیمار بسیار موثر باشد و بیمارستان‌های غیردولتی با منابع مالی خود به منظور ایجاد امکانات برای بیماران از آزادی عمل بیشتری برخوردارند ولی در مورد بیمارستان‌های دولتی این چنین نیست و این نکته‌ی مهمی است که بیمارستان‌های دولتی باید آن را مورد توجه قرار دهند.

چنانچه سازمانی از جمله بیمارستان بتواند رضایت مشتریان خود را جلب کند و به گونه‌ای برخورد کند که مشتری با رضایت کامل از سیستم خارج شود موفقیت بزرگی برای آن سیستم محسوب خواهد شد. همه‌ی این نتایج خود می‌تواند برنامه‌ای باشد برای برطرف کردن ضعف‌ها و تقویت کردن نقاط قوت تا بتوان شرایط خوب و ایده‌آلی را در بیمارستان‌ها پدید آورد.

نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش عبارت بود از بررسی فضای فیزیکی بخش اطفال در بیمارستان‌های شهر اصفهان و مقایسه‌ی آنها با استاندارد. بدین منظور سه حوزه از فضاهای فیزیکی بیمارستان‌های اصفهان مورد مطالعه قرار گرفت: «طراحی و

منابع

1. Helman C.G. Culture, Health and Illness. 4th ed. London: Oxford University Press; 2001.
۲. آصف زاده سعید. شناخت بیمارستان، تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران؛ ۱۳۶۹.
3. Konner M. The trouble with Medicine. London: BBC Books; 1993.
4. Locker D. Social determinates of health and disease In (eds.) : Scambler G. Sociology as Applied to Medicine. 5th ed. London, New York : Sanders; 2003.
5. Seale C, Pattison S, Davey . (eds.) Medical Knowledge: Doubt and Certainty. Buckingham: Open University Press; 2001.
۶. مصدق راد علی محمد. کلیات مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی. تهران: موسسه فرهنگی و هنری دیباگران؛ ۱۳۸۱.
7. Gamarnikow E. Sexual division of labor: the case of nursing. In (eds.): Kuhan A, Wolpe A.M. Feminism and Materialism. London: Routledge and Kegan Paul; 1978.
۸. باغبانین عبدالوهاب، ساعی بستان آباد علی، آقامحمدی گلنسا، رحمانی حجت، سعید پور جلال. مدیریت در عرصه بهداشت و درمان. تهران: انتشارات گپ؛ ۱۳۸۲.
۹. عبدالعلیان معصومه. مراقبت های پرستاری از کودکان. تهران: نشر آزمون؛ ۱۳۷۰.
۱۰. ویلر الف. طرح و عملکرد بیمارستان. تهران: شرکت خانه سازی ایران؛ ۱۳۶۴.
۱۱. سولا. کودک و فشارهای روانی. تهران: نشر رشد؛ ۱۳۶۹.

Comparison of Physical Space of Pediatric Wards in Isfahan Hospitals with Standards

Mahmood Keyvanara, PhD¹; Leila Roholamin²

Abstract

Introduction: Pediatric wards are places for care of children with physical and psychological problems. These places should be designed to reduce anxiety and Cather for children's emotional and physical needs. This research aimed to assess physical spaces of pediatric wards in Isfahan hospitals during 1384 with comparison to standards.

Methods: This is a descriptive study. A valid and reliable checklist was used for data collection. Data were collected personally by the researcher. Data were analyzed using SPSS

Results: University affiliated hospitals had a better standard (%81.25) design and architecture compare to other hospitals. "Educational, Treatment and Welfare" units at university affiliated hospitals were better than non university hospitals. University affiliated hospitals were providing a better standard on "welfare facilities" (%74.96) compared to others.

Conclusion: Physical spaces of pediatric wards at Isfahan hospitals are appropriate.

Keywords: Hospitals; Intensive Care Units, Pediatric; Hospital Department.

Type of article: Original Article

Citation: Keyvanara M, Roholamin L. Comparison of physical space of pediatric wards in Isfahan hospitals with standards. Health Information Management 2007; 4(1): 123-132.

* This paper resulted from research project No 83481 funded by deputy research, Isfahan University of Medical Sciences.

1. Assistant Professor, Medical Sociology, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. (Corresponding Author) E-mail:Keyvanara@mng.mui.ac.ir

2. BSc, Health Service Management, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.